
deplin justificată în acest caz, având în vedere sensul figurat acceptat de dicționare pentru *apostol*, acela de *adept și propovăduitor înflăcărat al unei idei, al unei doctrine*.

Ar fi suficient desigur să invocăm și numai *înflăcărarea* acestui OM în promovarea, cu discreție, dar și cu toată convingerea, alături de Marin Preda², a spiritului Noului Legământ, care este *legea iubirii*. Puțini (chiar dintre creștini) sunt cei care s-au dumirit și care au realizat că omenirea a trecut de două milenii din imperiul dreptății în imperiul iubirii. N-ar fi niciun bai dacă acest anacronism (al majorității) s-ar limita doar la efectul de *opinie perimată* a unui individ sau altul, dar el cauzează printr-o propagare în lanț, mari prejudicii întregii omeniri. Acesta este contextul care ne face să încercăm să izolăm dintre buruieni, *floarea-reginei*, și s-o punem în valoare. De la înălțimea ei din munți, de pe versanții abrupti, lumea se vede cu limpiditate.

Or, în această lucrare de separare și izolare, substantivul *apostol* e instrumentul ideal.

Redăm un fragment din discursul acestui om, ținut cu ocazia lansării la Institutul Cultural Român din Tel Aviv, a cărții în limba ebraică *Antologia poeziei Echinox* – Precum apa strânsă în căușul palmei, eveniment petrecut în 2018, la 50 de ani de la apariția revistei *Echinox: Am spus, la cele două întâlniri avute aici – la Tel Aviv și Tivon – că, dacă sunt și români fericiți, atunci eu sunt unul dintre ei. Aș adăuga faptul că mi s-a părut că ambele întâlniri au avut aerul unor reuniuni ai căror participanți erau rude care nu s-au văzut de mult. Mă bucur că cei trei complici care au pus la cale această ispravă cu totul ieșită din comun, adică traducătorii Paul Farkas, Moshe B. Itzhaki și mijlocitorul Radu Țuculescu, cel care a întocmit lista, au câștigat pariul cu ei înșiși. Am trăit uimirea – trecută repede în uluială – celui care și-a putut asculta poemele rostite în ebraică, limba aceasta străveche ale cărei sonorități sunt de o profunzime cutremurătoare și au rugozitatea nisipului zdrobit între pietre de moară...*

Se simte în aceste cuvinte cum se micșorează distanța în timp dintre *om* și *apostol* și cum se confirmă observația lui Nicolae Steinhardt: *în extazul creștin ființa omenească nu încetează a fi rațională,*

ȘTEFAN SABĂU

Un om cât un apostol

Am fost de puține ori surprins de oameni, dar de multe ori am fost surprins de acest om: Un om cât un apostol.

Suprapunerea apostolului¹ cu omul este pe

*modestă și mai ales discretă. [... Omul e] neapărat, fericit, clocotește de fericire, dar nu se prea vede.*³

Este, probabil, cel mai reușit portret ce i se poate face acestui om cât un apostol. Cele patru culori care-i zugrăvesc portretul pot să și înrămeze acest tablou: *extaz, rațiune, modestie și discreție.*

Să nu ne fie frică de cuvinte! Pentru că: *Întru'nceput era Cuvântul și Cuvântul era la Dumnezeu și Cuvântul Dumnezeu era.* (Ioan 1, 1)

Poate că drumul cel mai scurt către omul adevărat și care-ți poate arăta apropierea acestuia de Dumnezeu, nu este, așa cum s-ar putea crede, starea sa de *evlavie*, ci starea sa de *libertate*.

Pentru că omul e făcut după chipul și asemănarea Sa (singura persoană pe deplin liberă), este firesc să măsurăm înălțimea spirituală a omului prin intermediul stării sale de libertate. Ori, acest *om cât un apostol* este cu siguranță un om liber.

O mărturisește indirect, el însuși, într-un interviu din acești ani:⁴ *Fac parte din categoria poezilor care știu că poezia e propriul comentariu, iar poetul propriul comentator. Prin urmare, nu scriu cu gândul la criticii mei, cu atât mai puțin pentru ei. Asta nu înseamnă că nu mă bucur când apare câte un comentariu. Am și eu vanitățile mele!*

Prima dată când l-am întâlnit pe acest *om cât un apostol*, în 2008, ca să îi dau manuscrisul cărții *Psalmii suferinței mântuitoare*, m-a întrebat: *Le-ai scris tu sau ți-au fost dictate?* Întrebarea, pusă într-un mod (care mi-a părut atunci) abrupt, a fost un adevărat șoc pentru mine!

Nu cugetasem la izvorul poeziilor mele! Mă bucurasem de grația gândurilor ce dăduseră năvală peste mine, în spital, după moartea mamei, în 2007, și mi-ar fi plăcut să public această revelație!⁵ Acum nu mai aveam timp de cugetare; întrebarea nu îmi lăsa la dispoziție acest timp. Am fost silit să recunosc: *poeziile mi-au fost dictate!* Deși nepregătit, am dat acest răspuns rapid, cu toată convingerea și sinceritatea.

Trec cu vederea multiplele *îmbrățișări celeste* ale gândurilor noastre, în comunicări pe mail, în dialoguri scurte pe telefon, în întâlniri la târguri și lansări de carte și mă opresc la una dintre performanțele acestui OM, pe care n-a atins-o nimeni dintre cei care m-au cunoscut cu mulți ani înaintea lui: părinți, ceilalți din familia mea, prieteni și colegi. Este discursul

al acestui OM la Biblioteca Octavian Goga, din 2010, cu prilejul lansării cărții mele *Psalmii bucuriei mântuitoare*: *... vreau să vă vorbesc despre această carte și despre autorul ei, de fapt, pe care Dumnezeu a făcut să-l întâlnesc târziu în viața mea... acu' vreo 2-3 ani. Dar nu contează asta, important este faptul că a intrat abrupt, a intrat puternic și acolo a rămas și va rămâne în veci. E un bărbat extraordinar, hăruiț... care și-a descoperit târziu, însă, harul. Majoritatea, uitați-vă la tinerii din ziua de azi, se cred hăruiți și fac zgomot mare în jurul producțiilor lor artistice, de cele mai multe ori îndoielnice... Ștefan n-a avut grija gloriei; nu s-a grăbit să scrie, să se manifeste creator. Suferința a fost cea care i-a revelat harul. Așa se face că prima sa carte este una dedicată suferinței. Și, miraculos, odată spart puțul acela al creativității... iată, vine cu această a doua carte și, mi-a mărturisit, lucrează deja la a treia; este limpede că încet, încet, Ștefan Sabău va trebui să se ia în serios și ca poet, ca vrednic creator. Sper să nu se smintească din clipa aceea. Deocamdată, el are acea ingenuitate extraordinară care pe mine mă încântă... Are ceva din această ingenuitate – repet – a pruncului. De altfel, unul dintre izvoarele bucuriei, pentru că despre asta aș vrea să vă vorbesc; cartea lui mi-a stârnit apetitul pentru un discurs de acest soi: care vor fi fiind izvoarele bucuriei? Prin urmare, unul dintre izvoarele bucuriei acesta este, dragilor: faceți ce știți, dar încercați să nu vă pierdeți privirea aceea curată, limpede, ingenuă a pruncului, care simte că fiecare lucru pe care-l receptează este ca la începutul lumii; are bucuria aceea de a întâmpina fiecare lucru din preajmă ca pe o noutate absolută. Și limbajul lui Ștefan Sabău are ceva din această limpiditate a cuvântului original; nici nu contează dacă scrie psalmi canonici sau nu, nici nu contează în ce chip versifică; însă sunt foarte atent și îl laud și sunt impresionat de faptul că el face ce știe ca să nu-și piardă limpiditatea privirii aceleia genuine. Apoi, izvorul primordial al bucuriei – desigur – vine din altă parte... Ce-ți trebuie mai mult pe lumea aceasta decât darul de a iubi și bucuria de a simți că ți se întoarce iubirea? Ei, un izvor primordial al bucuriei, care se revărsă [...], de aici vine, din iubire; iubirea în toate formele... Mai e un lucru despre care vreau neapărat să vă vorbesc. Există în cartea sa și există în el, de fapt, în ființa lui, un echilibru, pe care îl descoperim și în poeziile lui, o armonie,*

o armonie între contrarii; o să vedeți că niciun vers nu șchioapătă, totul este muzică, muzică curată, puternică, adevărată, care are în miezul ei, armonia. E o împăcare, de fapt, este limpede, simți asta, că e o împăcare între el și sinea lui [...] și e, desigur, un echilibru între el și lumea din jur, atât de mare încât Ștefan, spre deosebire de mine, își acceptă dușmanii și îi chiar iubește, urmând preceptul hristic; eu sunt mai căinos și, până nu mă răzbun, nu mă las; dar Ștefan este un creștin adevărat, despre asta, de fapt, trebuie vorbit; părintele [Ioan Chirilă – n. m.] a și spus-o și pe mine asta mă încântă cel mai tare, faptul că Ștefan se dovedește a fi un creștin adevărat și reușește să și scrie și să facă să răzbată în poeziile lui simple, limpezi, fără mari pretenții [de cazuistică], valorile creștinismului ortodox, ale ortodoxiei noastre, trăită până în ultima fibră. Și aicea, bineînțeles că nu ai cum să nu vorbești despre tradiție; și poezia lui este una care-și asumă tradiția; o tradiție care este aceea a bisericii, a vieții îmbisericite și inclusiv una artistic. Dacă e să vorbim p-aia dreaptă, la urma urmei, Ștefan Sabău nu este decât un scriitor neotradiționalist. Și ce-i cu asta? Este foarte bine așa! El respectă o tradiție, anume aceea a poeziei care face elogiul familiei, face elogiul patriei, elogiul limbii, elogiul vieții trăită întru Dumnezeu, elogiul iubirii ș.a.m.d.; este un tradiționalist fără nicio îndoială și nu-i nimic peiorativ în asta. Dimpotrivă!

Acest OM, care are un nume, și care se pregătește să își sărbătorească împlinirea celor șaptezeci de ani de viață, este o figură rară în peisajul cultural contemporan. Datorită faptului că este un OM cât se poate de viu ⁶, prezența sa te odihnește, te încântă și te inspiră, pentru că are nealterată capacitatea de a iubi, are intactă capacitatea de a vedea în fiecare om scânteia divină (deși nu face caz de asta) și, mai presus de toate, are anvergura necesară să-i cuprindă în brațe pe toți cei care doresc să-i devină prieteni...

Pentru că acest OM trăiește încă de acum și de aici fericirea celor curați cu inima care vor vedea pe Dumnezeu! ⁷

Ce poate fi mai simplu?

Un OM cât un APOSTOL – MIRCEA PETEAN.

Cea mai bună definiție a personalității poetice a lui Mircea Petean, aceea de om liber, este cea făcută de Mircea Zăciu:⁸ *Mircea Petean sfidează clișeele tradiționale legate de ființa (fragilă, maladivă, retractilă)*

poetului. El pare, deopotrivă, mai aproape de energica înfățișare a luptătorului: amestec de forță și voință de a învinge în tot ce face. Bucolic și citadin, ingenuu și livresc, speculativ și direct, ironic și grav, sentimental și tăios, schimbând registre și stiluri cu destulă degajare, Mircea Petean își riscă de fiecare dată, carte după carte, miza intimă, gata întotdeauna să și piardă, la o adică. Forța lui e tocmai în jocul căruia i se supune.

O frumoasă prelungire a caracterizării personalității poetice a lui Mircea Petean o datorăm lui Tudorel Urian:⁹ *Inteligent, cultivat, înzestrat cu spirit de observație, umor rafinat și o reală sensibilitate poetică, Mircea Petean izbuteste să producă viață și în aseptical mediul textualist.*

Nu pot încheia această incursiune pașnică în teritoriul atât de bogat al acestui om cât un apostol, la ceas jubiliar, fără a pomeni de impresionantul Crez al Directorului Editurii Limes, care-i confirmă cum nu se poate mai bine viața sa de apostolat: *Am practicat întotdeauna un fel de religie a întâlnirii. Etica petenească are în centrul ei acest concept al întâlnirii: cuvine-se să încerci a lăsa în urma ta o umbră luminoasă; cuvine-se să faci în așa fel încât semenii să fie bucuroși că te-au întâlnit și au putut zăbovi împreună cu tine. Poetul, în schimb, crede că poezia altceva nu-i decât întâlnire ridicată la putere și, implicit, lectura, atunci, poate fi definită ca extragere a întâlnirii de sub ultimul radical. [...] Nu se mai citește în ziua de azi. Omul preferă imaginea în locul cuvântului. E o bulimie de imagini gata fabricate ce nu s-a pomenit. Foamea de literă plumbuită nu mai e de actualitate; ne arde măruntaiele o crâncenă foame de imagini. E mult mai comod și mai plăcut, pare-se, chiar excitant, să te hrănești cu posmagi gata muiiați. În ce mă privește, am rămas fidel cuvântului scris/rostit. Nimeni nu mă poate împiedica să visez ore în șir cu tâmpla lipită de o sintagmă insolită, de un enunț inspirat, de un pasaj colosal. Nimic nu e mai, cum să zic?, mai provocator, mai profund, mai miezos ca reveria literară. Nimeni și nimic nu poate înlocui abisul înălțător al plonjeului în imaginar. Spune-mi tu, bunule lector, oricât de ipocrit ai fi, ce altă experiență spirituală se poate compara cu beția lucidă a lecturii? Căci n-am de gând să-l pun să-mi vorbească despre cuvântul care te-aruncă în brațele răcoroase ale unui toropitor vertij pe bietul devorator de imagini. Nu. Nici n-ar putea căci nepuțința lui de a*

se exprima verbal este descumpănitoare. Nici nu-i de mirare, câtă vreme interjecția îi este suficientă pentru a-și manifesta plăcerea subliminală. E adevărat, nu se mai citește în lumea de azi. Și totuși, am întâlnit și lectori fericiți [...] Căci, vorba lui Daniel Pennac: „Totuși, plăcerea lecturii nu s-a pierdut. Abia dacă se poate spune că s-a rătăcit și că e ușor de găsit.” ...[...] Așadar, înapoi, la cuvânt!

Crezul acesta îl plasează pe maestru în vecinătatea imediată a unui portret strălucit făcut de Părintele Justin Pârnu: *Un apologet înțelept și un adevărat apostol al vremurilor noastre are discernământul mărturisirii și nu mărturisește cu patimă, fără socoteală, ci știe să se facă tuturor toate, fără să se abată de la Adevăr. El caută mereu să lupte să poată trezi în ceilalți sentimentul de apărare a Adevărului.*

1. În teologia și ecesiologia creștină, *Apostolii* (greacă: ἀποστολος, transliterat *apostolos*, lit. „cei care sunt trimiși”), au fost discipolii primari ai lui *Iisus din Nazaret*. În timpul vieții și slujirii lui Iisus, în secolul I d.Hr., apostolii erau cei mai apropiați urmași ai săi și au devenit învățătorii primari ai mesajului Evangheliei lui Iisus. Cuvântul discipol este uneori folosit interschimbabil cu apostolul; de exemplu, *Evanghelia lui Ioan* nu face (nici) distincție între cei doi termeni.

2. Marin Preda, într-o formulă celebră (preluată din Epistola întâia către corinteni a Sfântului Apostol Pavel) din finalul romanului *Cel mai iubit dintre pământeni*, scrie: dacă dragoste nu e, nimic nu e! La Mircea Petean, legea iubirii are o descriere de o precizie pur teologică (construită printr-un șir de afirmații), pe care o putem schița circular astfel: DUMNEZEU este IUBIRE; IUBIREA este izvor de BUCURIE; BUCURIA este ROADA DUHULUI SFÂNT; DUHUL SFÂNT este a treia persoană a SFINTEI TREIMI; SFÂNTA TREIME este DUMNEZEU; DUMNEZEU este IUBIRE.

3. *Jurnalul fericirii*, Editura Dacia, 1995, p. 187

4. „Ziarul Financiar”, 16.03.2012, Interviu cu Augustin Cozmuța, Mircea Petean: „Ani de zile am scris cu o bucurie sălbatică, uneori, cu furie, alteori, cu o tenacitate pe care nu mi-am pierdut-o niciodată.”

5. Matei 10, 8: „în dar ați luat, în dar să dați.”

6. Aluzie la celebrul text din cap. 23 de la Matei, în care Iisus îi mustră pe cărturari și farisei; mai precis, aluzie la versetul 27 din acest teribil capitol: „Vai vouă, cărturari și farisei fățarnici!, că semănați cu mormintele văruite, care se arată frumoase pe dinafară, dar înlăuntru sunt pline de oase de morți și de toată necurăția.”

7. Matei 5, 8: „Fericiți cei curați cu inima, că aceia vor vedea pe Dumnezeu.”

8. Mircea Zaciu, *Departate, aproape*, Ed. Didactica si Pedagogica, 1998

9. *România literară*, nr. 39/2009, *Tranșeele textualismului*, Tudorel Urian

